

УДК 368

JEL G22

DOI 10.32782/2786-765X/2024-6-16

Покорчак С.А.аспірант кафедри фінансів,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2131-6058>

АДАПТАЦІЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННИХ РИЗИКІВ

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю вдосконалення страхових продуктів в Україні відповідно до нових викликів, які спричинені умовами воєнного стану. У статті розглянуто сучасний стан страхового ринку, адаптацію продуктів life та non-life страхування стосовно нових ризиків, аналіз ключових гравців та їхніх пропозицій. Вивчено страхові рішення компаній TAS-Life, ARX, СК «Місто», «Рідна», «VUSO» та інших, що надають гарантії фінансової безпеки для цивільних громадян, військовослужбовців, медиків, волонтерів і бізнес-структур. Обговорено обмеження існуючих продуктів та перспективи удосконалення страхування, зокрема, необхідність нових моделей для покриття специфічних загроз. Висновки підкреслюють потребу в інтеграції міжнародних механізмів у національну систему страхування для підвищення її стійкості.

Ключові слова: страхові продукти, страхові компанії, страхування воєнних ризиків, бізнес-структури, гарантії фінансової безпеки.

Постановка проблеми. В умовах військових конфліктів в Україні страхові компанії (далі СК) стикаються з новими викликами, які вимагають адаптації їхніх продуктів для задоволення потреб бізнес-структур і громадян. Здатність страхових компаній адаптувати свої продукти до поточних умов є важливою перевагою в умовах зростаючої конкуренції на страховому ринку. Ті компанії, які зможуть швидко та ефективно реагувати на зміни у ризиковому середовищі, зможуть зберегти та збільшити свою частку ринку. Важливим фактором також є зміни в законодавстві, зокрема прийняття Закону України 3497-IX [11], що регулює страхування воєнних та політичних ризиків. Це вимагає від страхових компаній адаптації своїх продуктів до нових нормативних вимог. Крім того, в умовах війни страхові компанії мають відігравати важливу роль у підтримці суспільства, надаючи захист не лише економічним суб'єктам, але й окремим громадянам. Це сприяє збереженню соціальної стабільності та допомагає зменшити негативні наслідки військових дій для населення. Важливість проведення детального дослідження адаптивності страхових продуктів на сучасному страховому ринку України обумовлена кількома ключовими факторами. По-перше, адаптовані страхові продукти можуть забезпечити фінансовий захист та підтримку підприємств, сприяючи стабільності економіки, що є особливо важливим у контексті військових конфліктів, які створюють додаткові ризики для бізнесу та інфраструктури. По-друге, споживачі, як

фізичні особи, так і підприємства, потребують впевненості у надійності страхових послуг. Адаптивні страхові продукти, що враховують специфічні воєнні ризики, можуть підвищити довіру до страхових компаній та збільшити попит на їхні послуги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед останніх наукових досліджень розвитку страхового ринку України були розглянуті різноманітні напрямки. Дума В.В. [1] проводила дослідження особливостей правового регулювання страхової діяльності в Україні за умов воєнного стану із визначенням перспектив національного страхування. Марценюк О.В. та Руда О.Л. [3] відзначали важливість страхування ризиків під час воєнного стану, оскільки воно має за мету забезпечити надійний захист у разі страхових випадків як для суспільства, так і для господарюючих суб'єктів Самошкіна І.Д. [12], а Житар М.О. [2] та Федорович І.М. [14] розглядали розвиток та необхідність цифровізації страхового ринку України. Також були розглянуті структури страхового портфеля вітчизняних страховиків за видами страхування, де було виявлено значний дисбаланс у невідповідності реальної структури страхового портфеля і тієї, яка найкращим чином б задовольняла потреби споживачів в страховому захисті.

Проте з огляду на воєнний стан та активні бойові дії досі не було досліджено, що на даний момент може запропонувати ринок, відносно військовим ризикам. Українських страховиків, що пропонують захист від воєнних ризиків, стає дедалі більше. Переважна

кількість страховиків пропонують у тому чи іншому варіанті таке страхування. Деякі з них розробили окремі договори, за яких треба підписати «воєнний» договір. Деякі розширили межі наявних умов або виключили стандартні «воєнні» підстави для відмови, і тоді можна укласти додатковий договір до наявного договору страхування. А є й такі страховики, які включили страхування воєнних ризиків у стандартні базові набори ризиків [13]. Таким чином, дослідження адаптивності страхових продуктів на сучасному ринку України є необхідним кроком для забезпечення надійного страхового захисту в умовах воєнних ризиків, підвищення економічної стабільності та зміцнення довіри до страхових компаній.

Метою статті є вивчення сучасного стану страхового ринку України в умовах воєнного стану, зокрема, адаптивності страхових продуктів до нових викликів та ризиків, пов'язаних із військовими діями. Завдання дослідження включають визначення ключових гравців на ринку страхування від воєнних ризиків, вивчення прикладів успішного використання страхування, аналіз обмежень і труднощів, пов'язаних зі страхуванням об'єктів у зоні бойових дій, а також визначення напрямків майбутніх досліджень у даному напрямку.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах військових конфліктів в Україні страхові компанії стикаються з новими викликами, які вимагають

адаптації їхніх продуктів для задоволення потреб бізнес-структур і громадян.

Експортно-кредитне агентство України (ЕКА) також відіграє важливу роль у забезпеченні фінансової безпеки для українських компаній через страхування прямих інвестицій та інвестиційних кредитів. Закон України 3497-ІХ, що набрав чинності 1 січня 2024 року, запроваджує нові страхові продукти для покриття воєнних і політичних ризиків, що є критично важливими в умовах поточної ситуації в Україні. ЕКА забезпечує страхування від ризиків, таких як воєнний конфлікт, насильницька зміна чи повалення конституційного ладу, терористичні акти, окупація та анексія, що додає нові гарантії фінансової безпеки та захисту бізнесу і інвестицій [11;15].

Наразі ключовими гравцями на ринку страхування є компанії ІНГО, TAS-Life, DFC та інші, які адаптують свої продукти відповідно до вимог війни і специфічних умов українського ринку (рис. 1).

TAS-Life, один з провідних страховиків на українському ринку, представила спеціалізовані страхові продукти для забезпечення захисту від наслідків військових дій. Для корпоративних клієнтів компанія пропонує три тарифні плани, що варіюються за рівнем покриття та вартістю (табл. 1). Тариф «Богдана» забезпечує страхове покриття на суму 200 тис. грн, що включає випадки втрати життя та інвалідність I, II та III груп внаслідок

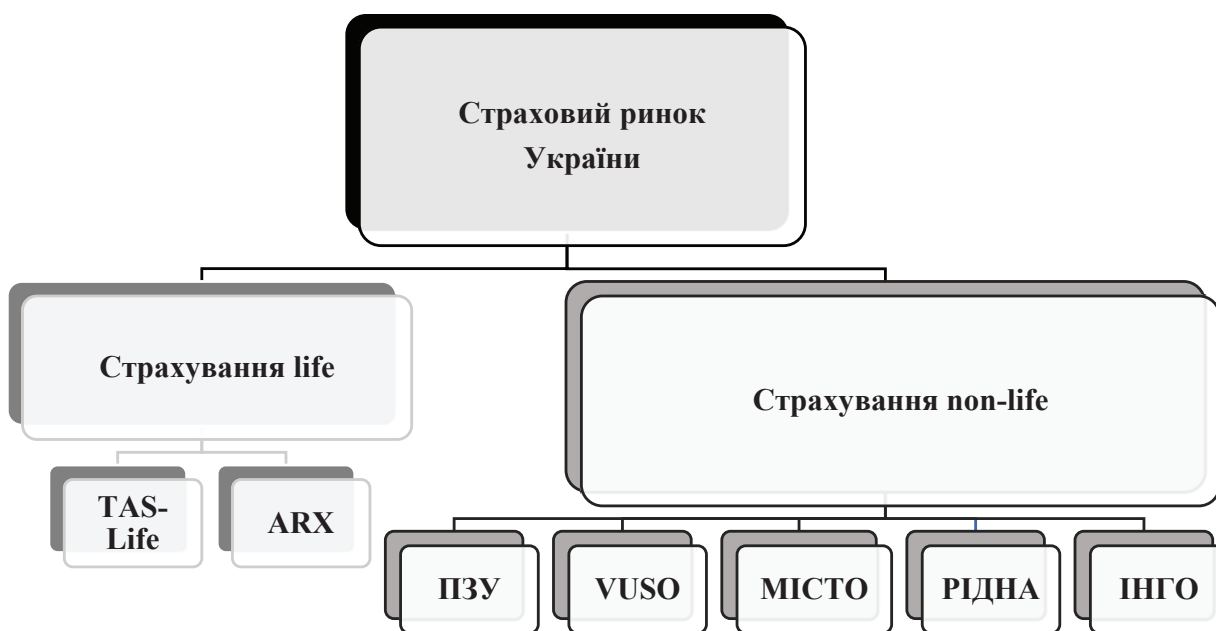

Рис. 1. Ключові страхові компанії України з адаптованими страховими продуктами

Джерело: побудовано автором на основі [4–10]

Таблиця 1

Адаптовані страхові продукти life страхування компанії TAS-Life

Компанія	TAS-Life			
Програма	«Богдана»	«Стугна»	«Нептун»	Програми для військовослужбовців
Сума покриття, грн	200 000			до 100 000
Вартість, грн.	150 (місячна)	260 (місячна)	390 (місячна)	Залежно від програми
Термін дії	1 рік			1 місяць, 3 місяці, 6 місяців, 1 рік
Територія покриття	Вся територія України, за винятком зон активних бойових дій та територій під окупацією			
Особливості	Покриття втрати життя та інвалідності I, II, III груп	Додаткове покриття госпіталізації, хірургічні операції та травми	Розширене покриття реабілітації, виклик швидкої допомоги та інші медичні послуги	Покриття ризиків дожиття і повернення внесків у разі втрати життя; інші ризики не покриваються для бойових зон

Джерело: побудовано автором на основі [9]

нещасного випадку. Щомісячна вартість цього плану складає 150 грн. Тариф «Стугна», вартість якого становить 260 грн на місяць, додає покриття на госпіталізацію, хірургічні операції та травми. Нарешті, тариф «Нептун» за 390 грн на місяць розширює покриття на реабілітацію після госпіталізації, виклик швидкої допомоги та інші медичні послуги. Компанія також пропонує сервіс «Навігатор», який включає консультації щодо вибору клінік для лікування критичних захворювань в Україні та за кордоном, що підвищує цінність страхових продуктів TAS-Life. З травня 2023 року TAS-Life розширила свої послуги на військовослужбовців, пропонуючи різні програми страхування залежно від зони їхнього перебування.

Програми для військовослужбовців, такі як «TAS-Інвест», «TAS-Інвест Валютний», «TAS-Пенсія», «TAS-Лайф», «Формула здоров'я» та «TAS-Юніор», передбачають покриття ризиків в межах суми до 100 тис. грн. Однак у зонах бойових дій і тимчасово окупованих територіях компанія забезпечує тільки покриття ризику «Дожиття» та повернення сплачених внесків у разі втрати життя, що демонструє адаптивність компанії до специфічних умов війни [9].

У сфері life страхування також надає надійний фінансовий захист та допомогу в складні моменти компанії ARX та СК «Місто» (табл. 2).

Програма «Бронезахист» від ARX – це програма добровільного страхування життя, створена для забезпечення фінансового захисту на випадок непередбачених ситуацій під час воєнного стану. Програма пропонує три варіанти страхових сум: 100 000 грн, 200 000 грн та 300 000 грн, що дозволяє страхувальнику обрати оптимальний рівень

захисту відповідно до своїх потреб. Страхові випадки, що покриваються програмою, включають смерть застрахованої особи внаслідок нещасного випадку або з будь-якої причини, а також травматичні ушкодження, отримані внаслідок нещасного випадку. Страхові тарифи залежать від обраної страхової суми та строку дії договору (1 місяць, 3 місяці, 6 місяців або 12 місяців). Наприклад, для страхування на 12 місяців тариф на випадок смерті внаслідок нещасного випадку становить 0,2364% від страхової суми, на випадок травматичного ушкодження – 1,26%, а на випадок смерті з будь-якої причини – 3,6%. Відповідно, загальний страховий платіж для страхової суми 100 000 грн складає 1500 грн, для 200 000 грн – 3000 грн, для 300 000 грн – 4500 грн. Територія дії страхування охоплює весь світ та населені пункти на території України, за винятком зон активних бойових дій та тимчасово окупованих територій. Виплати здійснюються за подіями, що сталися після набуття чинності договором, підтвердженими документами компетентних органів [7].

Американська корпорація з фінансування міжнародного розвитку (DFC) разом з перестраховим брокером AON і українською страховою компанією ARX анонсувала запуск фонду зі страхування від воєнних ризиків для середнього бізнесу на суму 50 млн доларів США. Така співпраця забезпечить додаткові фінансові гарантії безпеки бізнесу в умовах війни, підвищуючи фінансову стійкість і стабільність бізнес-структур в Україні. Такий фонд дозволить українським підприємствам отримувати страхове покриття, яке раніше було недоступним через високі ризики [18].

Різноманітні страхові програми пропонує СК «МІСТО», програми, які спеціально

Таблиця 2

Адаптовані страхові продукти life страхування ARX та СК «Місто»

Компанія	СК «Місто»				ARX
Програма	«Школярник»	«Міцний горішок»	Страхування під час війни від нещасних випадків	«Наші котики»	Бронезахист
Сума покриття, грн	50 000	70 000	50 000	100 000	100 000 200 000 300 000
Вартість, грн.	300 (річна)	1000 (місячна), 2000 (на 3 місяці) 5000 (річна)	В залежності від віку	В залежності від категорії	1500–4500 (річна)
Термін дії	1 рік	1 місяць, 3 місяці, 1 рік	1 рік	6 місяців	1 місяць, 3 місяці, 6 місяців, 1 рік
Територія покриття	Весь світ, за винятком зон активних бойових дій та територій під окупацією		Вся територія України, за винятком зон активних бойових дій та територій під окупацією		
Особливості	3 5 до 18 років включно. Усі нещасні випадки, зокрема внаслідок військових дій		Діє 24/7, зокрема під час занять спортом, Покриває понад 100 видів травм, а також отриманих в результаті бойових дій	Страхування від нещасних випадків журналістів, медиків, волонтерів, водіїв та представників загонів добровільної територіальної оборони у період воєнного стану	Побутові та не побутові нещасні випадки внаслідок воєнних дій

Джерело: побудовано автором на основі [5; 7]

розроблені для покриття ризиків під час війни. Одна з основних програм – «Школярник» – забезпечує фінансовий захист дітей на спортивних змаганнях, у школі та вдома протягом року, зі страховою сумою 50 000 грн. Програма «Міцний горішок» розширює покриття, включаючи медичний супровід в державних і приватних лікарнях, а також реабілітацію, при цьому страхова сума становить 75 000 грн. Для всіх українців доступне страхування від нещасних випадків, яке покриває події, що сталися внаслідок військових дій. Вартість цього поліса починається від 500 гривень на рік і він також діє під час занять спортом. Програма «Наші котики» надає страхування для медиків, волонтерів, водіїв, журналістів та представників добровільної територіальної оборони, які працюють в зоні бойових дій. Ця програма забезпечує фінансовий захист на суму 100 000 грн і покриває всі нещасні випадки, включаючи ті, що сталися внаслідок військових дій. Вартість полісу починається від 2 000 грн за пів року [5].

Розглядаючи non-life страхування (табл. 3), для початку виділимо страхову компанію ІНГО, яка забезпечує страхування від воєнних ризиків

для бізнес-структур, яке охоплює збитки від повітряних атак або диверсійних дій.

Страхування здійснюється для об'єктів, розташованих на відстані не менше 100 км від лінії фронту, включаючи страхування вантажів, КАСКО, медичне страхування, страхування від нещасних випадків, посівів і житла фізичних осіб. Максимальна сума виплати за такими ризиками може досягати 2 млн грн для житла, а річна вартість такої страховки становить 13 500 грн. Прикладом успішного використання страхування є Alterra Group, яка застрахувала свої об'єкти у ІНГО. Вибір цієї компанії був обумовлений найбільшою страховою сумою, запропонованою для їхнього логістичного центру «PORT Львів». Це підвищує довіру до страхових рішень ІНГО і демонструє можливість ефективного захисту бізнесу навіть в умовах війни. Водночас існують обмеження щодо страхування об'єктів, розташованих ближче ніж 100 км до лінії фронту і поруч з критичними інфраструктурними об'єктами, такими як ТЕЦ, ГЕС, АЕС, порти, аеропорти, нафтопереробні заводи і військові частини, що також

Таблиця 3

Адаптовані страхові продукти non-life страхування

Компанія	Рідна	VUSO	ПЗУ	СК Місто	Інго
Об'єкт страхування	КАСКО			Майно	Різні види
Сума покриття, грн	100 000, 200 000, 500 000	400 000, 800 000, 1 200 000	ринкова вартість (не більше 3 млн.)	до 1 млн.	до 2 млн.
Вартість, грн.	2 000, 4 000, 10 000	8 500, 16 500, 25 000	Залежить від суми покриття		13 500
Франшиза	0% (пошкодження), 10% (знищення)	7 днів (часова франшиза)	Залежить від умов	Не застосовується	Залежить від умов
Територія покриття	Київ та Київська область	Вся територія України, за винятком зон активних бойових дій та територій під окупацією			
Особливості покриття	Внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій			Збитки, зокрема наслідки військових дій (за вибором)	Воєнні ризики

Джерело: побудовано автором на основі [4-6; 8; 10]

підкреслює необхідність удосконалення страхових продуктів [4; 17].

У сучасних умовах воєнного конфлікту страхування транспорту від воєнних ризиків стало важливим аспектом забезпечення фінансового захисту для автовласників. Страхова компанія «Рідна» пропонує спеціальну програму страхування транспорту, яка забезпечує покриття збитків, що виникають внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, ракетно-бомбових ударів і інших форм військової агресії. Основні страхові ризики включають пошкодження або знищення транспортного засобу через падіння уламків ракет або БПЛА, вибухи боєприпасів, мін, бомб та інших засобів війни. Клієнти мають можливість вибрати одну з трьох страхових сум: 100 000 грн з вартістю полісу 2 000 грн, 200 000 грн з вартістю 4 000 грн або 500 000 грн з вартістю 10 000 грн. Для індивідуальних випадків можливе узгодження іншої страхової суми. Франшиза за ризиками пошкодження становить 0%, а при повному знищенні автомобіля – 10%. Термін дії полісу складає один рік, а страхове покриття надається на території Києва та Київської області. Програму можна додати до основних КАСКО-договорів від СК «Рідна» або придбати окремо [6].

В умовах військових конфліктів СК «VUSO» адаптувала свою пропозицію страхових продуктів, зокрема для забезпечення захисту бізнесу і фізичних осіб. Компанія пропонує ряд продуктів, орієнтованих на покриття специфічних ризиків, пов'язаних з війною. Вона забезпечує страхування від

воєнних ризиків для підприємств, включаючи захист від збитків, викликаних обстрілами, диверсіями та іншими військовими діями. Продукти VUSO включають страхування майна бізнес-структур, відповідальності перед третіми особами, а також страхування вантажів, що є важливим для компаній, які здійснюють міжнародні перевезення. Зокрема, для фізичних осіб VUSO пропонує страхування житла, яке покриває збитки від воєнних дій, таких як руйнування будівель або втрата майна через військові конфлікти. Страхування охоплює ризики, пов'язані з вибухами, обстрілами та іншими формами агресії. Сумарна страхова сума для житла може досягати до 1,5 млн грн, залежно від вартості і розташування об'єкта. Вартість таких полісів може варіюватися в залежності від рівня покриття та розташування об'єкта. Важливим аспектом є швидке реагування компанії на потреби клієнтів та індивідуальний підхід до кожного випадку, що підвищує рівень довіри до її послуг [10].

В свою чергу СК «МІСТО» також пропонує страхування житла, яке покриває збитки від бойових дій, стихійних лих, пожеж, витоків, затоплень та грабежу. Програма передбачає фінансовий захист на суму до 1 млн. грн, організацію ремонту техніки та виклик майстрів. Вартість полісу починається від 148 гривень на місяць. Для мешканців Вінниці доступна програма, яка включає додаткові послуги комунального асистансу, покриття вартості меблів та техніки, а також відповідальність на суму 112 млн грн і захист на 20 000 грн за кожен м². Вартість цієї програми становить 4 грн за м² на місяць [5].

Порівняно з іншими компаніями, такими як СК «МІСТО», що пропонує захист на суму 1 млн грн, АГ КОМПАС, яка забезпечує загальне страхове покриття майна в межах 3,7 млн грн, і PZU з програмою «АвтоКаско – пакет AVTOMIX», яка пропонує покриття воєнних ризиків для автомобілів віком до 15 років, ІНГО забезпечує значне покриття за допомогою спеціалізованих продуктів. Однак однією з головних труднощів є неможливість перестраховування ризиків за кордоном через небажання іноземних компаній брати на себе нетипові ситуації. Це змушує українських страховиків покривати воєнні ризики власними ресурсами, що створює додаткові навантаження на фінансову стійкість компаній [8-16].

Висновки. Пропозиції страхових компаній в Україні ілюструють різноманітність підходів до страхування в умовах військового конфлікту, забезпечуючи різні рівні покриття та адаптуючи продукти до специфічних потреб бізнес-структур, цивільного населення та навіть військовослужбовців. Запровадження нових страхових рішень і сервісів, таких як «Навігатор» від TAS-Life, підкреслює гнучкість і адаптивність страхових компаній у відповідь на сучасні виклики. Проте, результати дослідження розвитку страхування від воєнних ризиків в Україні підкреслюють кілька важливих аспектів. По-перше, є нагальна потреба в розробці нових страхових продуктів, які краще відповідатимуть специфічним ризикам, що виникають під час воєнних конфліктів. Існуючі продукти часто не охоплюють всі можливі загрози, що вказує на необхідність створення нових моделей

страхування, адаптованих до реалій воєнного часу. Окрім того, підвищення рівня координації між національними страховими компаніями та міжнародними партнерами, а також вдосконалення правового і регуляторного середовища можуть значно полегшити процес страхування і зменшити фінансові ризики для бізнесу та населення.

У майбутніх дослідженнях слід акцентувати увагу на кількох ключових напрямках. Перш за все, необхідно детально оцінити ефективність існуючих страхових продуктів і їх здатність відповідати реальним потребам бізнесу в умовах воєнного конфлікту. Це включає аналіз покриття ризиків і можливість впровадження нових страхових моделей, що враховують специфічні елементи, які виникають у зонах бойових дій. Також, важливо вивчити вплив змін у правовому регулюванні на управління ризиками та здатність страхових компаній забезпечувати адекватний рівень захисту. Майбутні дослідження повинні охопити можливості міжнародного співробітництва та перестраховування, щоб знайти способи інтеграції міжнародних механізмів в національну систему страхування, що підвищить її стійкість і надійність. Аналіз соціально-економічних наслідків недостатнього страхового захисту бізнес-структур для різних секторів економіки допоможе краще зрозуміти рівень ризиків та масштаби можливих втрат, а також розробити рекомендації щодо удосконалення страхового сектору через підвищення ефективності страхових програм і покращення фінансового захисту бізнес-структур в умовах війни.

Бібліографічний список

1. Дума В. В. Страхова діяльність в умовах російської агресії: правові підстави й практичні перспективи. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: «Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2022. № 2 (63). С. 160–166. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.63.16724>
2. Житар М. Тенденції розвитку страхового ринку України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. № (61). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-24>
3. Марценюк О. В., Руда О. Л. Діяльність страхових компаній в умовах воєнного стану та їх роль у післявоєнному відновленні України. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2024. № 1. С. 7–23. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2024-1-1>
4. Офіційний веб-сайт страхової компанії ІНГО. URL: <https://ingo.ua/> (дата звернення: 01.08.2024).
5. Офіційний веб-сайт страхової компанії ПрАТ «СК Місто». URL: <https://ic-misto.com.ua/> (дата звернення: 01.08.2024).
6. Офіційний веб-сайт страхової компанії «Рідна». URL: <https://sk-ridna.com.ua/kasko-voyenni-ryzyky/> (дата звернення: 01.08.2024).
7. Офіційний веб-сайт страхової компанії ARX. URL: <https://arx.com.ua/> (дата звернення: 01.08.2024).
8. Офіційний веб-сайт страхової компанії PZU Україна. URL: <https://www.pzu.com.ua> (дата звернення: 01.08.2024).
9. Офіційний веб-сайт страхової компанії TAS life. URL: <https://taslife.com.ua/> (дата звернення: 01.08.2024).
10. Офіційний веб-сайт страхової компанії VUSO. URL: <https://vusou.ua/> (дата звернення: 01.08.2024).
11. Про внесення змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків»: Закон України від 22.11.2023 р. № 3497-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3497-20#Text> (дата звернення: 01.08.2024).

12. Самошкіна І. Розвиток діджиталізації страхового ринку України. *Економіка та суспільство*. 2022. № (41). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-52>
13. Страхування від воєнних ризиків пропонують до 50 страхових компаній України. Interfax-Україна: веб-сайт. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/986790.html> (дата звернення: 01.08.2024).
14. Федорович І. М. Основні тренди та напрями розвитку страхового ринку України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 3. С. 45–49. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.3.45>
15. Україна починає страхувати своїх інвесторів від воєнних та політичних ризиків. Міністерство економіки України: веб-сайт. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=cf65cd05-4b5d-4610-a71c-5829d81cb6de&title=UkrainaPochina> (дата звернення: 01.08.2024).
16. Як правильно застрахувати житло і машину від російських ракет і скільки коштує. *Telegraf*: веб-сайт. URL: <https://news.telegraf.com.ua/ukr/jekonomika-i-finansy/2024-05-07/5850372-yak-pravilno-zastrakhuvati-zhitlo-i-mashinu-vid-rosiyskikh-raket-i-skilki-koshtue> (дата звернення: 01.08.2024).
17. Як українські бізнеси страхуються від воєнних ризиків: досвід страхової компанії «ІНГО» та девелопера Alterra Group. *MC Today*: веб-сайт. URL: <https://mc.today/uk/yak-ukrayinski-biznesi-strahuyutsya-vid-voyennih-rizikiv-dosvid-strahovoyi-kompaniyi-ingo-ta-developera-alterra-group/> (дата звернення: 01.08.2024).
18. DFC повідомила про нові програми страхування політичних ризиків в Україні. Interfax-Україна: веб-сайт. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/993149.html> (дата звернення: 01.08.2024).

References

1. Duma V. V. (2022) Strakhova diialnist v umovakh rosiiskoi ahresii: pravovi pidstavy i praktichni perspektyvy [Insurance activity under Russian aggression: legal grounds and practical perspectives]. *Scientific Papers of the National Aviation University. Series: "Legal Bulletin: Air and Space Law"*. vol. 2 (63), pp. 160–166. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.63.16724>
2. Zhytar M. (2024) Tendentsii rozvytku strakhovoho rynku Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Trends in the development of the Ukrainian insurance market under martial law]. *Economy and Society*, vol. 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-24>
3. Martsenyuk O. V., Ruda O. L. (2024) Diialnist strakhovykh kompaniy v umovakh voiennoho stanu ta ikh rol u pisliavoiennomu vidnovlenni Ukrainy [Insurance companies' activity under martial law and their role in post-war recovery of Ukraine]. *Economy, Finance, Management: Current Issues of Science and Practice*, vol. 1, pp. 7–23. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2024-1-1>
4. Ofitsiyniy vebсайт strakhovoi kompanii INHO [Official website of INGO insurance company]. Available at: <https://ingo.ua/> (accessed August 1, 2024).
5. Ofitsiyniy vebсайт strakhovoi kompanii PrAT "SK Misto" [The official website of the insurance company PJSC "SK Misto"]. Available at: <https://ic-misto.com.ua/> (accessed August 1, 2024).
6. Ofitsiyniy vebсайт strakhovoi kompanii Ridna [Official website of Ridna insurance company]. Available at: <https://sk-ridna.com.ua/kasko-voyenni-ryzyky/> (accessed August 1, 2024).
7. Ofitsiyniy vebсайт strakhovoi kompanii ARX [Official website of the ARX insurance company]. Available at: <https://arx.com.ua/> (accessed August 1, 2024).
8. Ofitsiyniy vebсайт strakhovoi kompanii PZU Ukraina [Official website of PZU Ukraine insurance company]. Available at: <https://www.pzu.com.ua> (accessed August 1, 2024).
9. Ofitsiyniy vebсайт strakhovoi kompanii TAS life [Official website of the TAS life insurance company]. Available at: <https://taslife.com.ua/> (accessed August 1, 2024).
10. Ofitsiyniy vebсайт strakhovoi kompanii Vuso [Official website of Vuso insurance company]. Available at: <https://vuso.ua/> (accessed August 1, 2024).
11. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro finansovi mekhanizmy stymulivannia eksportnoi diialnosti" shchedo strakhuvannia investytsii v Ukraini vid voiennykh ryzykiv: Zakon Ukrainy № 3497-IX [On amendments to the law of Ukraine "On financial mechanisms for stimulating export activity" Regarding Insurance of Investments in Ukraine Against Military Risks: Law of Ukraine No. 3497-IX]. (2023, November 22). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3497-20#Text> (accessed August 01, 2024).
12. Samoshkina I. (2022) Rozvytok didzhytalizatsii strakhovoho rynku Ukrainy [Development of digitalization of the Ukrainian insurance market]. *Economy and Society*, vol. 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-52>
13. Strakhuvannia vid voiennykh ryzykiv proponuuiut do 50 strakhovykh kompanii Ukrainy [Insurance against war risks offered by up to 50 insurance companies in Ukraine]. Interfax-Ukraine. Available at: <https://interfax.com.ua/news/general/986790.html> (accessed August 1, 2024).
14. Fedorovych I. M. (2023) Osnovni trendy ta napryamy rozvytku strakhovoho rynku Ukrainy [Main trends and directions of development of the Ukrainian insurance market]. *Investments: Practice and Experience*, vol. 3, pp. 45–49. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.3.45>
15. Ukraina pochynaie strakhuvaty svoikh investoriv vid voiennykh ta politychnykh ryzykiv [Ukraine begins to insure its investors against war and political risks]. Ministry of Economy of Ukraine. Available at: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=cf65cd05-4b5d-4610-a71c-5829d81cb6de&title=Ukrain aPochina> (accessed August 1, 2024).

16. Yak pravylno zastrakhuvaty zhitlo i mashynu vid rosiiskykh raket i skilky koshtue [How to Properly Insure Housing and Vehicles Against Russian Missiles and How Much It Costs]. Telegraf. Available at: <https://news.telegraf.com.ua/ukr/jekonomika-i-finansy/2024-05-07/5850372-yak-pravilno-zastrakhuvati-zhitlo-i-mashynu-vid-rosiyskikh-raket-i-skilki-koshtue> (accessed August 1, 2024).
17. Yak ukrainski biznesy strakhuiutsia vid voiennykh ryzykiv: dosvid strakhovoi kompanii "INGO" ta developera Alterra Group [How Ukrainian Businesses Insure Against War Risks: Experience of INGO Insurance Company and Developer Alterra Group]. MC Today. Available at: <https://mc.today/uk/yak-ukrayinski-biznesi-strahuyutsya-vid-voyennih-rizikiv-dosvid-strahovoyi-kompaniyi-ingo-ta-developera-alterra-group/> (accessed August 1, 2024).
18. DFC povidomya pro novi prohramy strakhuvannia politychnykh ryzykiv v Ukraini [DFC Announces New Political Risk Insurance Programs in Ukraine]. Interfax-Ukraine. Available at: <https://interfax.com.ua/news/economic/993149.html> (accessed August 1, 2024).

Стаття надійшла до редакції 06.08.2024

Sviatoslav Pokorchak

Postgraduate Student of the Department of Finance,
Lviv Polytechnic National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2131-6058>

ADAPTATION OF THE INSURANCE MARKET OF UKRAINE IN CONDITIONS OF MILITARY RISKS

In the current context of ongoing military conflicts, the adaptation of the Ukrainian insurance market to wartime conditions has become critically important. The enduring conflict presents unprecedented challenges and opportunities for insurance companies, necessitating a thorough reassessment and adaptation of their product offerings to address the emerging needs of both businesses and individuals. **Objective:** This study explores the implications of wartime conditions on the Ukrainian insurance industry, with a particular focus on how insurance providers are evolving their strategies to cover war-related risks effectively. As the conflict persists, the insurance sector is confronted with the pressing need to develop products that adequately address various risk factors associated with warfare. These include property damage, business interruption, and personal safety, which require innovative and flexible insurance solutions. The volatile environment introduces complex risk scenarios that demand tailored coverage plans capable of providing comprehensive protection and reassurance to clients amidst the uncertainties of war. **Methods:** The analysis presented in this study delves into the operational adjustments and strategic responses of insurance companies in Ukraine. It examines the challenges faced by insurers as they strive to offer effective coverage amidst the evolving conflict dynamics. This involves assessing how companies adapt their policies, modify coverage limits, and introduce new products to meet the specific needs of their clients under wartime conditions. **Results:** Furthermore, the study highlights the importance of resilience and innovation in the insurance sector. It underscores the necessity for insurance providers to remain agile and responsive to the shifting landscape of risks associated with ongoing military actions. By examining the approaches taken by various insurance companies, the study provides valuable insights into the ways in which the industry can enhance its offerings and better serve its clients in a challenging environment. **Scientific novelty:** The investigation aims to contribute to a comprehensive understanding of the insurance market's adaptation strategies in response to wartime risks. **Practical significance:** It sheds light on how insurance companies are navigating the complexities of the conflict and the implications for the broader industry, identifying effective pathways to strengthen insurance solutions and ensure their relevance and efficacy in Ukraine's current and future crisis situations.

Keywords: insurance products, insurance companies, war risk insurance, business structures, financial security guarantees.